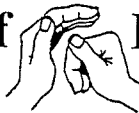

KÄNSELSPRÖTET

Föreningen Finlands Dövblinda rf

December 12/2000

*God Jul och
Gott Nytt År 2001*

Innehåll:

Fem frågor.....	2
Ledaren: Öronen är olika	3
Hem till julen	4
Dikt: Tvåusen jular	5
Bocksak	6
God jul åt alla!	7
Abbé de l'Épée och dövstumma	8
Den nya styrelsen – Soile Koskinen presenteras...11	
Handikappombudsman till Esbo	12
Förslag till kulturperson år 2000	14
Resultaten från konsttävlingen presenterades...15	
Läsarnas brev Vännen.....	18
I Levi	19

Pärmbilden: Terttu Ylimattila och Marja Korteniemi firade förra året lilla jul i Seitaranta. (Bild: R. Karisaari)

Följande Känfelsprödet utkommer 17.1. 2001. Materialet bör vara på redaktionen senast 5.1. 2001.

Fem frågor

1. Vem var Abbé de l'Épée?
2. Hur många år har förflutit sedan Jesu födelse?
3. Vilken traditionell idrottstävling ordnas i årsskiftet i Europa?
4. Vem har skrivit berättelsen "Girighetens jul" (Saiturin joulu)?
5. Vem avslöjade först var julbocken bor?

Svar:

1. Den katolska prästen Abbé de l'Épée grundade den första skolan för döva i Paris, Frankrike i slutet av 1700-talet.
2. I jul har det gått 2000 år sedan Jesu födelse.
3. Backhoppningsveckan i Central Europa arrangeras. Däri ingår 4 deltävlingar: Oberstdorf, Garmisch-Partenkirchen, Innsbruck och Bischofshofen, som har en naturbacke.
4. Berättelsen har skrivits av Charles Dickens.
5. Farbror Markus (Markus-setä) avslöjade år 1927, att Julbocken bor i Korvatunturi. Fjället är bockens öra, med vilket han hör önskingarna från världens barn. I verkligheten konkurreras det om var julbocken bor, men Korvatunturi är den kändaste platsen. ■

Öronen är olika

En människa, som inte själv är dövblind, måste föreställa sig hur det är att vara utan hörsel och syn. Jag har varit blind sedan jag var tio år gammal. Nu är jag 57, och hörseln håller på att försvinna.

Dålig hörsel går i slakten. Morfar var helt döv vid sin död, mamma var tvungen att gå i pension när hon var i min ålder. Hon var banktjänsteman och kunde inte arbeta, då hon inte längre hörde kunderna.

Min egen hörsel har försämrats med åren. Det känns fel, då öronen är "olika". Det ena örat är naturligtvis till höger och det andra till vänster, men jag hör också olika med dem. Det är svårt att urskilja, varifrån ljudet kommer. Detta gör det svårt för mig att röra mig ute.

Jag reser i handikapparbete för Finlands evangelisk-lutherska kyrka över hundra dagar om året runt om i Finland och världen. Det är till stor hjälp att jag är van att röra mig. Det

skulle vara nästan omöjligt utan en ledsagarhund. Jag har haft hundar i över 30 år nu, den fjärde år nu på gång, Felbi.

Under detta års lopp har jag haft kontakt med tiotals dövblinda. Rätt så många har jag träffat på olika tillställningar eller hemma. Brev med punktskrift och e-posten har gått fram. Jag vill tacka för dessa kontakter. De har gett riktig kunskap om finländska människors liv och problem.

Jag är glad över, att vi kunnat utbyta information om annat än problem. Vi har diskuterat, hur en lösning på problemen funnits eller hur man kan finna en sådan. På det sättet kan vi stöda varandra framåt. Nu är det igen på plats att önska alla en god och fridfull Jesu födelsefest.

Ari Suutarla

Prost

Sekreterare för Kyrkans handikapparbete ■

Hem till julen

Jorma Säynäjänkangas

Eero Pinola har satt sin rullator vid vägrenen, så att regionsekreteraren för Lappland finner hans nya hem. Och där väntade Eero på trappan. Vi hade kommit överens, att det skall göras en belysnings- och flyttningsplan för Eeros nya hem vid Keväjärvi i Enare. Eero hade flyttat några dagar tidigare. Sakerna var redan på sin plats och tavlorna på väggarna. Det var hemtrevligt.

På hösten hade socialarbetaren uppmanat Eero att ansöka till servicehuset. Eero sade, att det var tur att det inte fanns lediga platser där. "Nu kunde jag flytta till ett nytt hem till julen", sade han. År 1978 byggde Eero ett egnahemshus mittemot sitt nuvarande hem. Också då flyttade han i jultiden. Huset var dock inte varmt ännu, då han flyttade dit med sin familj. Det var hård köld och man frös i det nya hemmet.

Eero är född i Österbotten, i Pyhäjoki. Därifrån for han som 16-åring år 1944 till Lappland. Han har besökt Pyhäjoki endast ett tretal gån-

ger sedan dess. Där var hög arbetslöshet och nöd men i Lappland fanns skogsarbete. Eero blev berömd. Arbetet var hårt på veckorna och sedan fick man pengarna att gå åt. Arbetsredskapen var yxa och såg. Med dem reste man runt till olika arbetsställen. Eero verkade även en tid som gränsman. Eero fick fyra barn med sin samiska fru. Ett av barnen drunknade i Nellimi.

Flyttningen nu är bara en av många. Den unge pojkens själ förde honom till nya ställen. Eero har bl.a. bott några år i gårdsbyggnaden hos föreningens redaktör Raili Karisari. Och familjen följde med, till och med till stugor i skogen. Barnen gjorde egna kojor av ris. Eero förstörde kojorna när de flyttade till en ny plats, så att ingen skulle tro att han skulle ha blivit galen.

Eero har skött många hästar och kört olika släp. En man skällde en gång på en av Eeros hästar. Mannen var full och stank av alkohol. Hästen blev arg och sparkade till

○ I bilden Eero Pinola (foto: R.K.)

mannen. Mannen var tvungen att få sjukhusvård.

○ Eero är full av livskraft och han har levt ett innehållsrikt liv. Jag känner, att Eero är den givande parten. Hans berättelser är medtagande och jag funderar på dem, när jag kör söderut. Vi gjorde också upp en plan över belysningen, stödräcken och varnare. "Jag fick flytta till ett nytt hem till jul", sade Eero och fortsatte: "och härifrån flyttar jag nog ingenstans". ■

Tvåtusen jular

Hilkka Nieminen

Julen kommer också till den fattigaste av stugor
Och för med sig glädje
    åt människorna.
Med händerna ödmjukt knäppta
Tackar vi Gud för julebarnet
    – vår befriare.

Tvåtusen jular har redan förflutit,
Men glädjen är än lika stor.
Det känns riktigt som om barnet
skulle ha fötts igår.

Julens värde går inte att mäta
Stämningen den för med sig
Stillar våra sinnen,
    då vi går längs våra
Livsvägar.

Du minns väl,
Att tacksamt fira jul,
Jesu födelsedag,
Vår stora fest. ■

Bocksak

Ritva Väisänen

Tiden flyger iväg. Just var det sommar, varmt och soligt. Nu är julen redan här. Julljusen lyser och musiken ljuder. Människor skyndar med julpaket under armarna och funderar på hur de kan hjälpa julbocken. Man kan få barnen lydiga genom att säga att tomtarna hör och ser allt vad de gör. Och om man inte är snäll, så kommer ingen julbock. Då skrattar barnen. Mormor tror också. Fastän tron varit hårt provad.

Som barn förundrade jag mig över, varför julbocken alltid kom då pappa gick och tvättade bastun. Jag var ledsen att pappa inte fick se tomten. En gång såg jag, att julbocken hade tant Kerttus rutiga morgontofflor på sig. Och julbocken var skrattfärdig och kunde inte säga annat än mää, mää.

Och en annan gång kom det en julbock, som hade njutit av för mycket julglögg. Han var lite vild och började dansa runt granen. Granen började svaja och höll på att falla, tur

var att mamma fick tag i den. Katten Kirre blev rädd, morrade och sprang till ett annat rum. Konstigt var, att denna bock hade grannen Einos skinnmössa och vantar på sig.

Ibland hade julbocken så bråttom, att han bara knackade på fönstret, och det vita skägget fladdrade då han fortsatte sin färd. Efter en stund vågade jag och min syster oss ut på trappan för att se om julbocken hade lämnat något åt oss. Vi hittade nog julklappssäcken, ibland på trappan, ibland nere vid trappuppgången. Ibland var vi lättade, ibland besvikna då tomten inte alltid kom in.

Jag skall slutligen berätta om lille Valter, en fyraårig vildbasare, som väntade på julbocken. När bocken kom på julaftonen, började Valter gråta, sprang till mammas famn, och ville inte se på julbocken. Mamma försökte trösta och ge pojken mod, men han fortsatte att gråta. Då slet mamma bort masken från julbocken och sade åt barnet: se Valter, det är

ju grannen farbror Vikke. Julbocken finns inte. Valter slutad gråta. Han såg på julbocken, men började igen gråta, mera nu än förut. Jag vet inte om han grät av lättnad eller av besvikelse.

En riktigt God jul åt er alla – med eller utan julbock – och ett Gott Nytt år 2001! ■

God jul åt alla!

Pekka Jaakola

För en tid sedan, då jag reste med tåg, kom jag att tänka på, att en människa kan känna sig mycket ensam, fastän hon sitter bland andra människor. Jag vet inte riktigt, varför jag började tänka på det. Ensamheten har väl många ansikten.

T.ex., ifall en handikappad reser med ett offentligt forskaffningsmedel utan ledsagare, pratar andra människor sällan med henne. Nog finns det ju undantag. Å andra sidan förekommer det situationer, när man är ensam i sitt hem och ändå inte känner sig ensam. Ensamheten är väl beroende av humör och andra förhållanden.

Men säkert är, att de stora helgerna är hemska för ensamma personer, inte bara för handikappade. Man får bara hoppas, att så få som möjligt skulle känna sig ensam på julen utan att alla skulle få en fin och fridfull jul. ■

Abbé de l'Épée och dövstumma

Dövas Teater i 1780-talets Frankrike

Anita Palo

Dövas teater förevisade pjäsen Abbé de l'Épée i Vita huset fem gånger. Juho Saarinen hade registrerat och Marita S. Barber producerat. 11 skådespelare, både döva och hörande deltog.

Pjäsen började i nutid. Syskonen Paavo och Maija förberedde sig för en 1780-tals maskerad hos ett par vänner. De väntade på väninnan Kaisa. Syskonen började läsa en bok om 1780-talet. De levde sig in i fransmannen Jean Nicolas Bouillys text om dövas historia och händelser på 1780-talet. Berättelsen blev levande medan syskonen läste och själva pjäsen började.

Pjäsen berättar om dövstumme Theodor. Han har blivit utelämnad på ett hemskt sätt. En av huvudpersonerna är Abbé de l'Épée. Han var en katolsk präst och grundade en skola för döva på 1760-talet och stod själv för kostnaderna. I pjäsen hittar han den utslängda Theodor på gatan i Paris. Åtta år har gått och

Theodor går i skolan. Prästen och pojken reser iväg för att leta efter pojkens hem och de finner det i staden Toulouse. Samtidigt ådagaläggs en historia om, att man lurat folk med att Theodor är död och att man snott hans egendom. Men lyckligtvis finner prästen och pojken goda vänner från pojkens barndom. De bekantar sig med syskonen Franval, Antoinette och Clemence. De hjälper den dövstumme Theodor att få sin egendom och sitt namn tillbaka.

Pjäsen var romantisk. Av rollerna i pjäsen höjde sig Mikko Lipsanens St.Alme upp. Han var imponerande som en förälskad ung man och som en pojke som strider mot sin far, Darlemont. St. Alme var förälskad i Clemence, men det godkände inte hans far. Efter alla oklarheter och brott som uppklarades, var slutet gott. Theodor fick sin egendom och sitt namn tillbaka. Han var greve Jules d'Harencour. De förälskade St. Alme och Clemence fick varan-

Theodor, St Alme, Abbé de l'Épée och Clemence på bakgrunden. (Photo: Dövas Teater / Maarit Kytöharju)

dra. St. Almes far, som låg bakom bedrägeriet, var Theodors farbror och förmyndare, fick också bota för sitt straff. Darlemot spelades fint av Birgitta Svetlov-Palecek. Hon är en döv skådespelare från Österrike.

Jag frågade av hörande personer inom föreningen, som sett pjäsen, vad de tyckte om den teckenspråkiga pjäsen. Ingen av dem hade tidigare sett föreställningar av Dövas Teater.

Katri: Med dekoren fick man fint till stånd tre olika miljöer. Alexei Svetlovs dekorer gav ett bra intryck över

tidpunkten för pjäsen, 1700-talet. Han är en rysk döv konstnär, som bor i Österrike. Också klädseln var lyckad, St.Almes och Clemences pjäser var bäst. Den mest imponerande akten i pjäsen var mötet mellan St. Alme och hans far Darlemont. I pjäsen ingick information om teckenspråkets utveckling och prästen som grundare av skolan. Dövas Teater hade skapat en fin föreställning!

Annely: Föreställningen var mycket intressant. Skådespelarna var lämpliga för sina roller och gjorde dem bra.

Antoinette och Clemence (Photo: Dövas Teater / Maarit Kytöharju)

Heikki: Intressant. Är det vanligt, att man de som spelar presenterar sig själva? Ur teaterns synpunkt tycker jag endel saker var dåliga. Mötena mellan fadern och sonen var starka och fungerande. Tolkningen till tal störde ibland – å andra sidan skulle jag inte ha hängt med i handlingen utan tolkningen.

Raili: Jag tyckte föreställningen var mycket bra. Tolkningen till tal underlättade, när jag följde med pjäsen. Även utan den skulle det varit intressant att följa med skådespelarnas prestationer. Dåtid och nutid

hade knutits samman i de ungas dialog i början. Sedan gick man tillbaka i historien. I slutet återvände man igen till nutiden.

Anneli: Den första akten gick långsamt framåt, då man berättade bakgrunden. Det var intressant att följa med personernas teckenspråkiga uttryck. Tolkningen var bra, ljuden var fina. Jag förstod också personerna och skådespelarnas sätt att teckna. Prästens mjuka och stora tecken stod för en stor person och generositet. St. Almes fartfyllda och skarpa tecken uttryckte ungdomlighet. Flickorna spelade lämpligt prydliga, söta och blyga fröknar. Fadern uttryckte en listig, hemlighetsfull gammal man, som kräver lydnad av andra. Pjäsen koppades på ett bra sätt ihop med nutiden genom maskeradtemat.

Själv tyckte jag mycket om pjäsen. Jag är stolt över dövas historia. Det var roligt att se, att pjäsen lyckades på teckenspråk. Jag blev förvånad, hur bra skådespelarna levde sig in i sina roller. I minnet lämnade St. Almes kraftfulla uttryck och Theodors rädsla och lycka. I vanlig teater för hörande stör det att man tvingas beställa en tolk. Nu fick jag njuta av teater på eget språk. Så tack åt alla som var med och förverkligade pjäsen. ■

Den nya styrelsen

– Sointu Koskinen presenteras

Katri Pyykkö

På höstmötet valdes nya medlemmar till styrelsen. Den gamla styrelsen fortsätter i huvuddrag. Anita Palo är inte längre med. Raimo Korpela valdes, å sin sida, igen in i styrelsen. Av expertmedlemmarna fortsätter Terhi Muhonen. Nya expertmedlemmar är Leena Hassinen och Sointu Koskinen. Här presenteras nu Sointu Koskinen.

I tolkens arbete bevaras kontakten till människor

Sointu invaldes som expertmedlem i styrelsen för Finlands Dövblinda rf. Man frågade Sointu i förväg om hon ställer upp. År 2001 är föreningens jubileumsår och temat är kommunikation. Man tillfrågade Sointu för att hon länge arbetat med dövblinda och också gjort undersökningen "Det är viktigt att göra likadant som andra – integrering av dövblinda i samhället. Sointus undersökning har fått uppmärksamhet också utanför vår förening. I den tar hon fram ett nytt integrationsbegrepp: virtuell integration. Med det menas

att man kan vara i kontakt med andra via datorer. Man behöver inte vara kroppsligt närvarande. Med dators hjälp kan man sköta kontakter till andra människor, banker, myndigheter o.s.v. Detta innebär att dövblinda kan fungera mera jämlikt än tidigare.

Sointu har varit tolk för dövblinda i 18 år. Hon är egentligen inte teckenspråkstolk. Hon gör mycket taltolkning. Hon känner många dö-

vblinda medlemmar och kunder i vår förening. På 1980-talet var hon ledare på våra läger och vid samma tider började hon undervisa i Arla-institutet. Sointu har också jobbat med synskadade, döva, utvecklingshandikappade och mentalvårdspatienter, bl.a. som utbildare.

När Sointu gjorde sin undersökning, berättade man åt henne om olika missförhållanden. Hon tror att styrelsearbetet kan vara en kanal, genom vilken hon kan föra fram dessa och hoppas att hon kan påverka att missförhållandena rättas till.

Hon fungerar ännu som tolk. I styrelsearbetet är hon naturligtvis inte tolk, hon blandar inte sitt styrelsemedlemskap och tolkens roll. Tystnadsplikten är en viktig sak, för att människor kan lita på sin tolk.

”Att arbeta som tolk har sina fördelar. Kontakten med människor bevaras.” ■

Handikappombudsman till Esbo

Katri Pyykkö

Esbo fick en handikappombudsman för fyra månader sedan. År 1999 föreslogs i det handikappolitiska programmet att en dylik tjänst skulle grundas av stadens handikappråd. Sirkku Kiviniitty valdes till tjänsten och en av hennes uppgifter är att föra vidare programmet.

Sirkku berättar att hon redan under studieåren var intresserad av handikappfrågor. Hon har studerat pedagogik och socialpolitik och tidigare arbetat inom bl.a. arbetshälsa- och socialvårdsbranschen. Hon har ökat sin kunskap via olika kurser. Därtill har hon fungerat inom prematurföräldrarnas förening, så hon känner till föreningsarbete. Sirkku var genast intresserad, när hon fick höra om tjänsten som barnombudsman.

Handikappombudsmannens arbete

Arbetet är nytt, då tjänsten i Esbo är den första i landet. I andra kom-

muner finns nog handikappsekreterare med liknande uppgifter som Sirkku.

Sirkku har jobbat i lite över 4 månader. Arbetet går ut på att skapa kontaktnätverk och ge information. Till arbetet hör också sekreteraruppgifter för handikapprådet och olika handikapparbetsgrupper i Esbo.

Till hennes uppgifter hör att informera kommunmedlemmar och föreningar och också inom staden. Sirkkus tjänst är tväradministrativ; fastän tjänsten är inom social- och hälsovården, förmedlas informationen till t.ex. utbildnings-, fastighets- och byggnadsväsendet. Man behöver t.ex. kunskap om hinderfri byggnad för att handikappades behov kan beaktas redan i planeringsstadiet.

Sirkku säger: "Det är viktigt, att det finns en plats, var man kan fråga om olika saker som har att göra med handikapp. T.ex. ändras lagarna och man bör informera om det.

Samarbete med föreningar

Föreningar är viktiga samarbetskompaner för handikappombudsmannen. Hon anser att det finns många saker som föreningarna kan föra vidare. Förutom stödet från fö-

reningarna, är stödet från närstående till handikappade viktigt.

Sirkku känner till Finlands Dövblinda rf lite från tidigare. Hon har besökt Verksamhetscentret i Tammerfors, då hon var med i projektet för hinderfria lekparken. Med tolktjänstsituationen har hon bekantat sig via Stakes undersökning.

Man kan ta kontakt

Egentligt kundservicearbete gör handikappombudsmannen inte, det gör socialarbetarna. Men handikappade personer i Esbo kan ta kontakt med henne och få råd och information.

Sirkku är även intresserad av handikappades bra och dåliga erfarenheter av olika saker, då enskilda saker kan beröra en större grupp också. Via goda erfarenheter får man information om hur man kan ordna saker på ett annat sätt. Det är också bra att berätta om dåliga erfarenheter, för då kan man göra något åt saken. För det mesta räcker det med att informera, berättar Sirkku.

Kontaktuppgifter till Sirkku Kiviniitty:

Telefon 8693 035

e-post: sirkku.kiviniitty@espoo.fi ■

Förslag till Årets kulturperson 2000

Redaktionsrådet för Känselförbundet och Nyhetstidningen ber igen om förslag till årets kulturperson. Fundera på vem, som på ett förtjänstfullt sett verkat inom och för kulturen för dövblinda och på så sätt varit med och skapat denna kultur.

Tidigare valdes Årets skribent, men nu vill man ha med representanter från andra kulturgrenar. I år valdes för första gången Årets kulturperson och valet föll då på Anita Palo.

Kulturpersonen väljs utgående från förslagen. Den som får mest röster väljs. Om flera personer får lika mycket, röstar redaktionsrådet om valet. Det lönar sig att föreslå.

Nästa år är föreningens jubileumsår och Årets kulturperson offentliggörs först 30.6.2001 på Dövblindas kulturdagar i Punkaharju.

Hur ge förslag

När du föreslår en person, vill du att denna person skall få erkännas för sitt arbete inom kulturen. När du funderar på ditt val, kan du se på kulturen ur ett brett perspektiv; bildkonst, skulptur, litteratur eller också kroppskultur, d.v.s. idrott.

Berätta personens namn och motivera kort, varför just denna person är lämplig som Årets kulturperson 2000.

Förslag kan sändas till

NKL:s e-post Katri Pyykkö eller Raili Karisaari,
Fax (09) 5495 3517,
I brev samt skrivet eller med punkter på adressen
Finlands Dövblinda rf,
Informationen
Nylandsgatan 28 A,
00120 Helsingfors. ■

Resultaten från konsttävlingen offentliggjordes

Katri Pyykkö

Vid höstmötets kvällstillställning presenterades resultaten från konsttävlingen. Den var av hög klass.

I tävlingen ingick 6 olika klasser. Juryn bestod av artenom Aatos Ahonen, konstnär Ritva Soininen och konstredaktör Anneli Tempakka. Juryn var sakkunnig. Den gav poäng åt de tre bästa arbetena och efter det diskuterade man och utsåg vinnaren.

Vinnararbetena presenterades på mötet i Kuopio. Aatos Ahonen delade ut prisen och läste också kriti-

ken av de andra arbetena. Nästa sommar visas alla arbeten på Gamla Stationen i Punkaharju. Samtidigt pågår där hela sommaren utställningen Rörande skog.

Tre av vinnarna är hemma från Lappland, en av dem bor där ännu, en annan i Kuopio och den tredje i huvudstadsregionen. En av vinnarna är hemma från Karleby och två från Norra Karelen. De bor alla i huvudstadsregionen.

Vinnarna och övrig kritik:

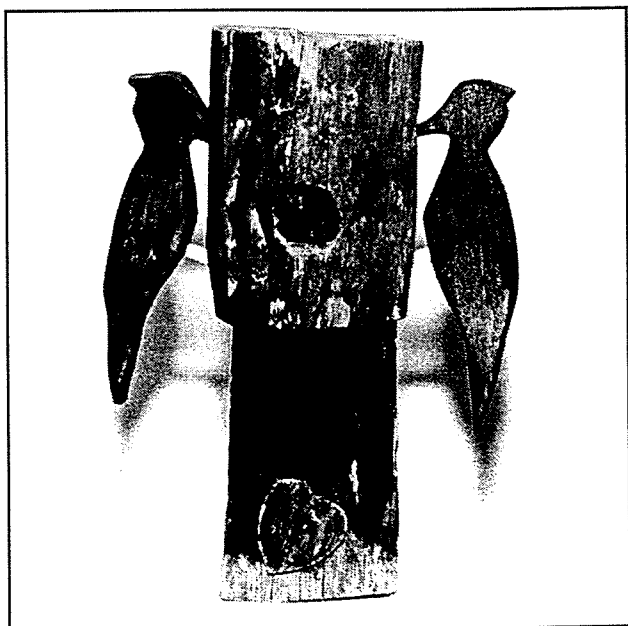
Klass 1. Djurtema

Vinnare: **Leila Lappea**: Piltavla. Stilig, utan krumelurer och personlig, men en skarp skapelse, som uttrycker konstnärens kärlek till träd.

Kritik av andra arbeten:

Hilkka Kasurinen: Vit val. För fram vattnet, smidig och uttrycksfull. Lite ofärdig.

Marja Korteniemi: Ömhet. Ett rent konstverk, där två kohuvuden trycks mot varandra. Känslan förstärks av färgerna.

Klass 2. Människotema

Vinnare: **Kauko Ronkainen:** Chauffören. Personlig, rolig, fint handarbete och uttrycksfull. Bra karaktärsbild av en yrkesman. Med små medel uttrycks mycket. (Bilden bredvid)

Kritik av andra:

Anne Palo: Evangelisten. Förhållandet mellan människan och korset beskriver förhållandet till tron. Berättar med enkla färgkombinationer om evighetens yrkesman. (Bild fanns på pärmen av Känslsprötets oktobernummer)

Kari Rantasalo: Namnlös. Starka färger, grova drag. Gjord med hurtiga tag. Fin ironi, rolig.

Klass 3. Växter

Vinnare: **Anne Palo:** Karpaternas blommor. Verklig, enhetlig närbild. Rytmskt gjord och tekniskt lyckad. Blommorna framme från födseln till döden. (Bild bredvid)

Kritik av andra arbeten:

Marja Korteniemi: Rismössa: Formen är klar. Lekfull idé visar på humorkänsla. Istället för platsblommor kunde riktiga ha använts.

Klass 4. Landskap

Vinnare: **Ahti Ronkainen:** Eimisjön. Panorama gjord med två färger. Himlen är dramatisk. Manlig kraft. Vidden och djupet fånglar åskådaren. (Bild uppe på följande sida)

Kritik av andra arbeten:

Kari Rantatalo: Kåtan, fågeln och trädet. Prydlig och söt, rena färger, barnligt förhållande till temat.

Klass 5. Fest/årstider

Vinnare: **Sari Isaksson**: Hösten. Fint planerad och originell. Bra användning av konturer och fin grafik. Fina färger, kanske kunde mera nyanser ha framhävts. (Bild på bakpärmen)

Kritik av andra arbeten:

Outi Ahava: Påskkatten. Ett verkligt fynd. Barnlik syn och utan komplikationer.

Seija Troyano: Vår – Vinter – två fotografier. Jämförelserna mellan

årstiderna kommer fint fram. Idén finns, men skulle ha varit bättre, om landskapet och människorna skulle ha varit de samma på båda bilderna.

Klass 6. Fritt tema

Vinnare: **Paula Stenbom**: Månen på drakens rygg. Mystiskt, hemlighetsfullt arbete, frigör åskådarens fantasi. Vågade färger. (bilden bredvid)

Kritik av andra arbeten:

Anu Mikkola: Namnlös. Meditativt arbete ur färg- och betydelsesynpunkt. Kombination yta och bas fungerar bra. Fin rytmik. Användningen av kontrastfärger gör arbetet harmoniskt. Hieroglyferna fascinerar.

Irja Rantatalo: Menninkäinenens leende. Hurtigt arbete, full av smådjävulskap, färgerna vanliga.

Ledsamt nog, kommer de färggranna arbetena inte till sin rätt i tidningens svartvita färger. ■

Läsarnas brev

Vännen

Iris Alkio

Vänskapen har förstärkts under de sex åren. För någon dag sedan var jag hos min vän i 8 timmar. Det är 250 meter mellan våra hem.

Min vän knogade på hela tiden medan jag virkade. Snart märkte vännen, att hon satt mig på fel ställe. Hörapparaten i vänstra örat var vänd bort från henne och jag hörde inte henne. Vännen märkte det och rättade till saken. Hon flyttade stolen så att jag vändes mot henne och diskussionen kunde fortgå.

Dagen var innehållsrik. Hon hade en sirapssmåbrödsdeg i bakningsskede. När de gräddades gjorde hon en vetebrödsdeg och sedan en semledeg. Ärtsoppan mognade med makaronerna och maletköttet bryntes. Vi åt ärtsoppa och blåbärssop-

pa. När bröden var klara, fick de svalna på balkongen. Makaronilådan in i ugnen och mannagrynsgröten på spisen.

Vi drack kaffe och åt färsk bulla och pepparkaka, då en del av disken var gjord. Kaffet var uppfriskande för oss båda. Telefonen ringde flera gånger. Min vän är energisk och uppmärksam. Tillsammans satt vi i vardagsrumssoffan med novembernumret av Känslsprötet, som innehöll igen sakliga och intressanta artiklar. Ordföranden var ute i viktigt ärende och fängslade intervjuer ingick.

Nu kom stunden för hemfärden. Jag fick ta hem varm vägkost i askar. Sedan kläderna på och min vän förde mig hem. Regnet hade lugnat ner sig, så vi blev inte blöta.

Dagen var en dag fylld av god vilja, n av många, så tusen tack. ■

I Levi

Hilja Rantatalo

Vi var en stor grupp i Sirkantähti i Levi 30.11-1.12. Efter lunchen gick vi till Marias kapell. Det är en två år gammal vacker kyrka, som har bra belysning och induktionsslingor. Den ligger nära Sirkantähti och Levi. Utifrån ser den ut som en kåta. Vigningsmattan var varm och den är gjord av renskin.

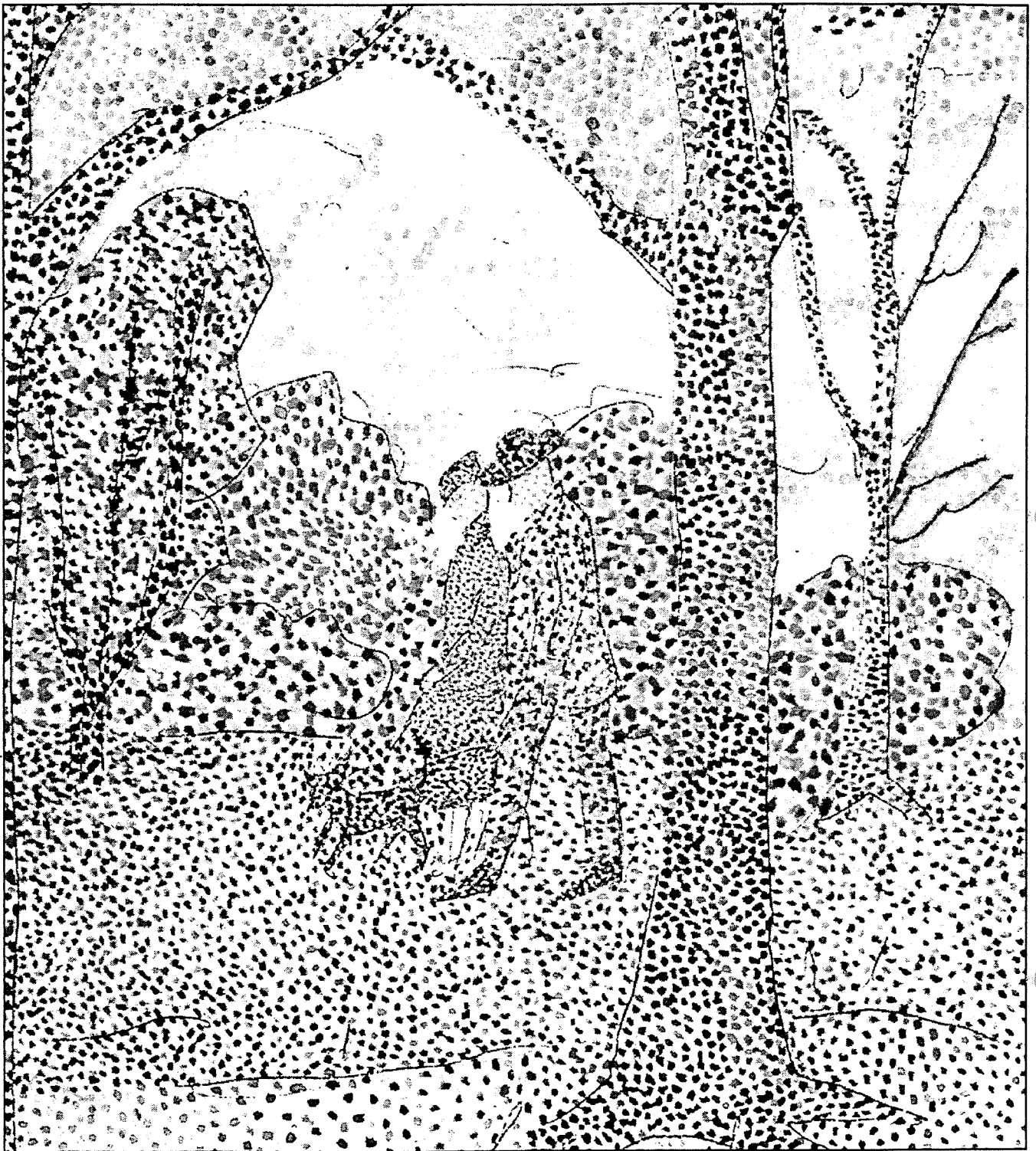
Sedan hade vi möte i ledning av Marja Korteniemi. Vi presenterade oss för varandra. Efter det valdes ordförande för den Ambulerande klubben, Irja Rantatalo valdes och Timo Leppäjärvi till viceordförande. Många lyckönskningar!

Vi gick i bastu och slappnade av. På kvällen hade vi julmåltid och sedan kom julgubben. Ville var julgubbe. Tolken berättade, att julgubben är gammal och snarvar mycket. Julbocken kramade alla och sade att han har en flygande ren, en liten helikopter och många barn. Timo sade att han varit elak, men julgubben trodde honom inte. Också Terhi Pikkujämsä hade varit snäll tyckte julgubben. Julgubben kände henne från tidigare, då Terhi besökt Kitilä. Toni Pieskä och Tuija Partanen

fick hederstecken för arbete för dövblinda. Marja Korteniemi var länge ordförande för vår klubb, men fortsätter nu som ordförande för Fjällklubben. Också hon fick en ros för sitt arbete. Till slut umgicks vi och dansade. Det var damernas dans, d.v.s. damerna bjöd upp. Det var trångt på dansgolvet, precis som på presidentbalen. Det var mycket folk i Levi, då där pågick internationella slalomtävlingar.

Följande morgon hörde vi på en föreläsning om sexualitet. Marjas dotter, Erja Korteniemi-Poikela höll den. Hon är hälsovårdare och barnmorska. För en månad sedan valdes hon till Årets barnmorska. Vi pratade mycket om sex. Alla vågade prata om olika saker som hör till sex. Ofta anses det vara hemligt, vem som tycker om sex. Dövas präst Leila Ikonen var också på plats och vi talade även om Guds kärlek och sex.

Slutligen for vi hem, men innan det besökte vi min mamma. Leila höll en andakt där och nattvard. Vi hade induktionsslinga i mammas rum. Rummet var litet och det skrapade i induktionsslingan. Leila tecknade bra. Trevligt julsinne åt alla!

KÄNSELSPRÖTET 26.årgången, ISBN 0358-2280

Utgivare: Finlands Dövsblinda rf., Nylandsgatan 28, 00120 Helsingfors.
Telefon (09) 5495 350. Texttelefon (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Chefredaktör: Katri Pyykkö **Redaktör:** Raili Karisaari

Redaktionsråd: Pentti Kähkönen (ordf.), Pekka Juusola, Heli Huotarinen, Ulla Kungas, Riitta Ruissalo, Raili Karisaari (sekr), Katri Pyykkö.

Årgång 150 mk. Tidningen utkommer 11 gånger om året med storskrift, punkter, som långsamt ljudband, som video samt och svenskspråkig översättning.